

Els trucs per explicar la repressió als més petits, en còmic

El conte "On és el tiet?" (Pol-len Edicions) ajuda les famílies a fer entendre les situacions més dures de la judicialització a la canalla

Manifestants protestant a l'aeroport del Prat | Adrià Costa

"On és el tiet?". Aparentment aquesta és una pregunta senzilla, sobretot si el tiet ha anat a comprar, d'excursió o està de viatge, però es complica si qui fa la pregunta és un nen petit i el parent és a la presó. Durant els anys de repressió de l'Estat aquesta situació s'ha donat en centenars de llars catalanes quan els més petits han vist que algun parent seu no tornava a casa o arribava amb cops de porra marcats a la pell. Un d'aquests casos va ser el de l'Albert Martí, més conegut com *Lo Martí de Tèrmens*, (<https://www.naciodigital.cat/lleida/noticia/35956/videos/ovacions/cantics/terms/rebre/albert/marti/alliberat/despres/mes/preso>) que va ser empresonat durant les protestes per la sentència a Lleida.

La pregunta clau la va fer l'Aina, la seva neboda de quatre anys, i va donar lloc a un llibre que vol ajudar les famílies a explicar la repressió als més petits de casa. *On és el tiet?* (<https://pol-len.cat/llibres/on-es-el-tiet/>) és un conte que a primer cop d'ull pot semblar per a nens, però que amaga una profunda reflexió sobre quina és la millor manera d'explicar a la canalla situacions complexes, com ho són l'empresonament d'un familiar, la violència policial o la idea de llibertat. La història l'ha escrita Elisenda Pascual i Martí, psicòloga, escriptora i cosina de l'Albert, té il·lustracions de Glòria Vives Xiol i ha estat editada per Pol-len Edicions.

La pregunta de l'Aina pel seu tiet va ser el detonant, pero Pascual ja feia mesos que pensava escriure un conte sobre la repressió i com explicar-la. Hi va començar a rumiar quan els líders independentistes van entrar a la presó, especialment aquells que tenien fills petits com Oriol Junqueras, Raül Romeva o Jordi Cuixart, que de fet ha tingut un altre fill estant a la presó. "Quan ha passat a casa, amb l'Albert, és quan he fet el cop de cap per fer el conte", explica a **NacióDigital**. El llibre l'ha fet en menys d'un mes i ja ha sortit publicat.

"Cal explicar als nens què passa amb les paraules adequades. Tot el que no expliquem ho estem pervertint", diu Elisenda Pascual, autora del llibre

La repressió pot ser directa o ambiental, però afecta tothom, també els infants, encara que a vegades potser no se'ls identifiqui com a ciutadans que són part d'una societat. "Quan un moviment social, polític o fins i tot personal esdevé una realitat personal per a ells, els succeeixen coses, sobretot quan són petits", apunta Pascual. En aquestes edats, fins als set o vuit anys, els nens "fan propi" el que viuen al voltant. "Cal explicar-los què passa, però com ho fem? S'ha de fer amb les paraules adequades, amb objectes concrets...", ressalta l'autora.

Manifestants protestant a l'aeroport del Prat, el 14 d'octubre Foto: Adrià Costa

Com entendre situacions complexes

Les criatures saben que passa alguna cosa al seu voltant però "no li pot posar forma" si la família no li explica ben bé què està passant. "Tot el que reprimim, tot el que no expliquem, ho estem pervertint", alerta Pascual. Cal parlar-ne, explicar què passa, resoldre dubtes, però sense tractar l'assumpte en clau excessivament política o posant molt de pes "en uns ideals concrets". Com es fa? El conte proposa diverses metàfores i comparacions per ajudar les criatures a comprendre la situació. "És l'única manera, perquè un infant només pot entendre el món amb allò que pot processar. Si intentem explicar les coses amb paraules molt adultes no es fa una idea adequada de què passa", explica la psicòloga.

Cal, doncs, utilitzar "la part simbòlica" i "vivències pròpies" perquè l'infant pugui relacionar la qüestió complexa amb alguna cosa que ell conegui, i d'aquesta manera entendre-ho. Al llibre, per exemple, per respondre a la pregunta d'on és el tiet, es respon que està "buscant la llibertat". On? En una "casa molt gran" amb "moltes habitacions" i moltes persones que no en poden sortir "fins que no els deixin obrir la porta".

Com expliquem la llibertat a les criatures? Al llibre s'utilitza la comparació amb els ocells que poden volar pel bosc i els que estan en una gàbia

Una de les preguntes més habituals quan s'explica als nens què és la presó o què suposa estar empresonat, és sobre la llibertat. Què és la llibertat? Si per explicar-ho entrem en conceptes polítics o filosòfics, probablement no aconseguirem que l'infant ho entengui. Al conte -que té una guia d'acompanyament a la lectura amb algunes preguntes habituals i estratègies per respondre-les- la llibertat s'explica amb ocells i gàbies. "Es pot explicar a través dels ocells, diferenciant quan un ocell vola al bosc o quan està en una gàbia", apunta l'autora.

L'Albert Martí va sortir en llibertat el 19 de novembre (<https://www.naciodigital.cat/lleida/noticia/35956/videos/ovacions/cantics/termens/rebre/albert/marti/alliberat/despres/mes/preso>) i, amb ell, també es va publicar el llibre. La cara més dura de la repressió, la presó, es va acabar aquell dia, però a dia d'avui, com tantes altres persones, continua a l'espera de judici, una situació complexa que també caldrà saber explicar de la millor manera possible.